

Z pamětní knihy Měšťanské školy dívčí v Bubenči jsme pro Vás vybrali krásnou autentickou ukázkou, a to výroční zprávu tehdejšího pana ředitele Vincence Šofferleho. Text je přepsán doslovně bez stylistických a jazykových úprav.

Výroční zpráva za školní rok 1918/19

V poměrech daleko těžších než roku minulého konán zápis do školy do 13. a 14. září a počalo vyučování dne 17. září. Tíže posledních let dostoupila vrcholu a zvrácení dosavadních poměrů tušeno ze všech zjevů. Krajní trpělivost a důvěra v obrat vládly v celém národě, zavládly i ve škole tísněné nedostatkem všech pomůcek a neklidem v rodinách.

Z bojišť docházely zprávy jevící nedaleký rozvrat, na západě ustupovalo vojsko rakouské a německé před tlakem Francouzů, Angličanů a Američanů. Bylo již jisto, že na všech bojištích, podobni dávným Táborům, bojovaly české voje, bylo dále jisto, že národ náš má za hranicemi svou samostatnou vládu a v cizině je uznávána a ceněna. Jako společný a zdatný nepřítel těch, kdož vyvolali válku – Rakušanů a Němců.

Tento stav, kdy národ doma musil s krajním sebezapřením tvářiti se příslušníkem státu, proti němuž vlastně bojoval, tento stav ojedinělý v dějinách lidstva přirozeně působil na školu a učitele, který nucen byl provlékati se soutěskami nařízení a zákonů rakouských a přece vésti mládež v duchu národním. Že to český učitel dovedl odpradáva, svědčily tisíce legionářů na bojištích vychovaných v upřímné, oddané, smrti se nelekající lásce k vlasti.

Jak radostný však byl konec tohoto školního roku dne 19. července 1919 ve svobodném státě Československém!

Památné dny a školní slavnosti

Světodějně události posledních let, hrůzy války, jaké lidstvo dosud nevidělo, náhle se zastavují, tvářnost Evropy dosud zahalená mraky dýmu a jedovatých plynů, zasypaná spoustou železa vybuchujících střel, pokrytá statisíci hrobů padlých bojovníků a ukázkou bestiality, toho t. zv. civilisovaného člověka – šibenicemi mučedníků pro myšlenku svobody národů – náhle ozařuje se vycházejícím sluncem míru a mění svou tvářnost jako tající sněh z jara. Mocné slovo z Nového světa – vyslovené presidentem Americké Unie – Wilsonem – seburčení národů stává se skutkem.

Dne 28. října 1818 kapitulovalo Rakousko – Uhersko přijímající podmínky Wilsonem deklarované.

V památné pondělí 28. října 1918 v předpoledních hodinách propuká Praha v jásot, ozdobuje se prapory a zástupcové lidu – Národní výbor – Dr. Rašín, Dr. Soukup, Stříbrný, Švehla, Dr. Šrobár vydávají národu prvý zákon s památným úvodem: „Samostatný stát československý vstoupil v život.“

Bleskem rozšířené toto prohlášení způsobuje v celé zemi ohromující nadšení a jásot, Praha je na ulici, která bouří zpěvem hudbou a voláním slávy. Pak dlouho tajená nenávist vůči utiskovatelům vybíjí se na vývěsních orlech rakouských, na nápisech „C.k.“ Vojáci a důstojníci

trhají odznak vojínů rakouských a ozdobují se červenobílými odznaky. Všechn lid ve věkopamátné této chvíli je svorný, bez rozdílů stavu, tříd a povolání, je sebevědomý a ukázněný vlastní vůlí, že převrat rozvahou a prozíravostí nové vlády přes pluky cizích vojsk v Praze děje se klidně – bez krveprolití a představitelé moci Habsburků zaražení skládají svou moc a utíkají do ústraní.

Přirozeně, že škola, tento stále vládou obráběný nástroj na výchovu Rakušanů cítí nejvíce vánek svobody, proto s opravdovým nadšením, ne církevně ani z nařízeného „nadšení“ konána 5. listopadu ve školní kapli za přítomnosti všeho žactva a sboru učitelského slavnost osvobození vlasti, při níž správcem školy osvětlen význam události, kde doznati musil dětem, jak jinak musel učitel často mluvit, než cítil. I zápis v této knize předepsaný nařízením, je ukázkou, co se zapisovati muselo.

Dne 8. listopadu 1918 mohla poprvé vzpomínati osvobozená škola Bílé Hory, což se stalo v tělocvičně školní u přítomnosti všeho žactva a učitelstva, starosty města p. O. Šťastného, měst. rad. P. O. Růžičky – proslovem ředitelovým, vhodnými deklamacemi a zpěvem žáků.

Památným dnem je schůze Národního shromáždění československého dne 14. list. 1918, kdy předseda tohoto shromáždění dr. Kramář prohlásil: Všecka pouta, která vázala nás k dynastii habsburskolotrinské jsou přervána. Dynastie habsbursko-lotrinská ztratila všechno právo na trůn český a my svobodně a volně prohlašujeme, že náš stát Československý je svobodnou republikou. Prohlašuji, že profesor Tomáš G. Masaryk je zvolen jednomyslně presidentem Československé republiky.

7. prosince sešlo se učitelstvo okresu k poradě učitelské, při níž složilo slib věrnosti republice do rukou dr. Steinera, starosty Smíchova, zástupce národního výboru.

7. března konala se slavnost ku oslavě narozenin presidenta republiky ve školní kapli za účasti všeho žactva a sboru učitelského. Oslavnou řeč pronesl ředitel školy, načež žactvo zpěvem a vhodnými deklamacemi slavilo tatíčka presidenta.

28. března vzpomenu památky Jana A. Komenského.

13. dubna 1919 súčastnilo se žactvo sázení „Lípy svobody“ a sokolském cvičišti bubenečském.

13. května konána posmrtná vzpomínka jednoho z tvůrců naší samostatnosti tragicky na kraji rodného kraje zahynulého generála Dr. M. Štefanika.

Při závěrce školy konána oslava Husova – oslava posud v české škole nepřípustná, proto tím radostnější.

Dle § 17. odst. 6 návrhu zákona ze dne 24. dubna 1918 č. II –A 3622/5164 upravujícím příznivěji poměry učitelstva, byla jmenována sl. Anna Máčková, zat. odb. uč. po pětileté činnosti na naší měšťanské škole definitivní odbornou učitelkou ad. pers.

Sbor učitelský

20. února 1919 ochuravěla sl. Antonie Korešová a sl. Anna Máčková. K zastupování ustanoveny sl. Jar. Fricová III. odb., sl. Milosl. Honzíkova (bez zkoušky) z II. obecné škol zdejší do konce školního roku 1918/19.

Hmotné postavení učitelstva zlepšeno úpravou platů a drahotnými přídávky dle návrhu zákona ze dne 24. Dubna 1918.

Rozvoj školy

Konečně přistoupila obec na návrh zdejších škol, aby rozdělena byla zdejší škola na dvě samostatné školy obecné (chlapeckou a dívčí) a samostatnou měšťanskou školu dívčí. 27. května 1919 konána příslušná komise řízena okr. Škol. inspektorem a za souhlasu všech interesentů podán návrh zemské škol. radě.

Schůze rodičů

Dne 16. února 1919 konala se v kreslírně zdejší školy schůze rodičů s učitelstvem, aby volně bylo pohovořeno o potřebách školy, což se dalo způsobem přátelským a opravdu povzbuzujícím.

Důležitá nařízení

První zákon národního výboru ustanovil v článku I., že „Státní formu československého státu určí Národní shromáždění s Československou národní radou v Paříži, jako organové jednomyslné vůle národa“ a ve čl. II., že veškeré dosavadní zemské i říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.“

Nařízeními nové vlády měněna zvolna škola česko slovenská v opravdovou školu národní lidovou, volnou od vlivů církevních. Tak zastavena disciplinární a tresty pro politické příčiny zrušeny zrušena nařízení býv. místodržitele o pěstování vlasteneckého citu rakouského, vráceny zabavené čítanky a knihy školní, knihovny žákovské zrevidovány a vráceny do nich knihy dříve zapovídané, písně československé, volně zazněly školnímu síněmi.

Ministerský výnos ze dne 25. listopadu 1918 č. 214 prohlásil náboženská cvičení a úkony za nepovinné a rovněž nepovinnou účast žactva i učitelstva při nich. Žactvo nesmí býti nuceno jakýmkoliv nátlakem k účasti na náboženských úkonech a cvičeních.

To mělo za následek, že místní šk. rada za souhlasu měst. zastupitelstva v Bubenči uzavřela školní kapli v budově zdejší školy a ustanovila ji proměnit v přednáškovou síň. Žactvo odkázáno do farního kostela na služby Boží.

Zákonem ze dne 29. ledna 1919 č. 19 poskytnuty učitelstvu drahotní přídávky.

Ministerským výnosem z 12. března 1919 č. 9064 změněny dosavadní prázdniny na školách a upraveny nově. Feriálním dnem stal se den svobody a 1. květen. Na 28. března „den Komenského“ a 6. červ. „den Husův“ ustanoveny přiměřené oslavy. Zavedení „dne stromkového“,

vysazení alespoň jednoho stromku školou nařízeno min. výnosem z 27. III. 1919 č. 6708 –
 Zákonem z 23. IV. 1919 sb. z. an č. 274 upraveny služební příjmy a výslužné učitelů a 3. IV. 1919
 č. 189 sb. z. an o zřizování škol národních.

Péče o dítě zdravotní stav

Působením Amerických Čechů vyslána do naší republiky mise se zásobami, která jala se
 stravovati podvýživou trpící děti, v čemž zdatně pracovaly i korporace domácí. Pro chřipkovou
 epidemii přerušeno vyučování od 4. X. do 5. XI. 1918.

Učební pomůcky

Opatřování pomůcek škol. omezeno, ježto není dosud nových pomůcek vhodných a
 dosud stávající jsou velmi drahé.

Třída	Žákyň bylo	Přibylo	Ubylo	Celkem	Stav na konci	Mravy	Nepostoupili	%	Propuště	Postoup
1a	65	5	6	70	64	64 /	5	7.8	-	59
1b	64	5	6	69	63	62 / 1	4	6.45	-	58
2a	56	7	9	63	54	54 /	4	7.4	3	47
2b	56	2	7	58	51	50 / 1	2	4	2	47
3a	43	1	9	44	35	35 / 1	-	-	35	-
3b	42	3	11	45	34	34 /	-	-	34	-
	326	23	48	349	301	299 / 2	-	-	-	-

V srpnu 1919

Vincenc Šofferle, ředitel